

HÅLLBARHETSPROGRAM
2021-2025

Hållbarhetsprogrammet för 2021–2025 sammanfattar hur Region Jönköpings län arbetar för att verksamheten ska bedrivas i linje med en hållbar utveckling utifrån sociala förhållanden, ekonomiska villkor och miljöhänsyn. I programmet konkretiseras arbetet med att överföra politiska beslut till handling utifrån Region Jönköpings läns verordnade styrdokument Budget och verksamhetsplan med flerårsplan.

Region Jönköpings läns policy för hållbar utveckling

Region Jönköpings län ska på ett ansvarsfullt, ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt bedriva verksamheten för att nå hållbar utveckling utifrån sociala, miljömässiga och ekonomiska perspektiv. Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling är en viktig utgångspunkt. Vårt mål är att uppfylla visionen *För ett bra liv i en attraktiv region*.

Vi driver en hållbar samhällsutveckling för hela länet genom den regionala utvecklingsstrategin.

Vi som organisation har en direkt påverkan på invånarnas möjlighet till god och jämlik hälsa genom vårt ansvar för folkhälsa, sjukvård och tandvård. Genom kollektivtrafiken skapar vi möjlighet till ett hållbart resande i länet. Vi bidrar också till kunskap och utveckling genom våra folkhögskolor, naturbruksgymnasier och vår kulturverksamhet.

För oss är det en självklarhet att leva upp till krav i lagstiftning och övriga krav på vår verksamhet.

I vårt hållbarhetsprogram sätter vi ambitiösa mål för vår egen verksamhet:

- Vi agerar som en ansvarsfull och attraktiv arbetsgivare där människors lika värde och rättigheter är en självklarhet.
- Vi arbetar med ständiga förbättringar och säkerställer hög kompetens hos medarbetarna utifrån ett hållbarhetsperspektiv.
- Vi genomför åtgärder för att minska utsläpp som påverkar klimatet för att bidra till målet om högst 1,5 graders global uppvärmning. Vi genomför också åtgärder för en ökad beredskap i ett förändrat klimat.
- Vi tar hänsyn till livscykelperspektivet. Det innebär att vi strävar efter att de produkter och tjänster som vi väljer ger minsta möjliga hälso- och miljöbelastning från början till slut.

Vi samverkar med andra aktörer inom länet för att stärka en hållbar utveckling. Genom samverkan inom forskning och utbildning säkerställer vi att vi ligger i framkant.

Vår del i omställningen till ett hållbart samhälle

I hållbarhetsprogrammet visar vi hur vi ska arbeta för att bidra till Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling. Målen visar också hur vi ska arbeta för att på ett långsiktigt hållbart sätt nå vår vision ”För ett bra liv i en attraktiv region”.

En hållbar utveckling tillgodoser alla människors behov och mänskliga rättigheter idag utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina. För att utvecklingen ska vara hållbar måste vi uppnå hållbarhet inom alla de tre hållbarhetsdimensionerna – ekologisk, social och ekonomisk. De tre dimensionerna måste också hela tiden samverka och förhålla sig till varandra.

Ett ekologiskt hållbart samhälle innebär att ta ansvar för hur vi använder planetens resurser – alltså hur vi skyddar planeten genom att långsiktigt förvalta, skydda och bevara naturresurser, konsumera och producera hållbart samt öka beredskapen mot klimatförändringar. Vi kan bidra genom att använda våra resurser klokt, minimera utsläpp till luft och vatten, bevara biologisk mångfald och arbeta för en hållbar konsumtion, produktion och samhällsplanering.

Ett socialt hållbart samhälle är ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett bra liv med god hälsa, utan orättvisa skillnader i hälsa – helt enkelt ett samhälle där människors lika värde står i centrum. Det kräver att människor känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen.

Ekonomisk hållbarhet innebär att förvalta och utveckla mänskliga och materiella resurser på ett långsiktigt hållbart sätt. Vi arbetar för en varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk utveckling där varje generation bär kostnaderna för den service som den generationen beslutar om och själv konsumerar.

Framgångsfaktorer för att nå vår vision

För att nå vår vision ”För ett bra liv i en attraktiv region” har vi tagit fram fyra framgångsfaktorer:

- Vi är till för alla
- Vi är klimatsmarta
- Vi bidrar till en sund livsmiljö
- Vi använder våra resurser klokt

Framgångsfaktorerna täcker in helheten i begreppet hållbarhet och utifrån dessa har vi definierat mål och prioriterade åtgärder.

Mål och prioriterade åtgärder

I hållbarhetsprogrammet formulerar vi mål till år 2025. Då ska vår organisation ha tagit betydande steg för att bedriva vår verksamhet i linje med en hållbar utveckling.

Hållbarhetsprogrammet omfattar mål och prioriterade åtgärder som ska genomföras där vi har en betydande möjlighet att skapa en hållbar utveckling:

- i den egna verksamheten
- som samhällsaktör
- som finansär
- som delägare i bolag¹

Prioriterade åtgärder är sådana åtgärder som är särskilt resurskrävande. Övrigt åtgärdsarbete bedrivs inom ramen för ordinarie verksamhetsplanering och via genomförandeplanen.

Varje verksamhet har ett ansvar för att arbeta med hållbarhetsprogrammet utifrån regelverk och sin egen verksamhetsstyrning. Det innebär att varje chef och medarbetare har ansvar för att hållbarhetsprogrammet genomförs och att arbetet följer linjeorganisationen.

¹ Hållbarhetsprogrammet omfattar våra helägda bolag. Vi ska verka för att de bolag där vi äger en väsentlig del arbetar för att nå målen i vårt hållbarhetsprogram.

HÅLLBARHETSPROGRAMMET OCH VÅR OMVÄRLD

Världens länder har åtagit sig att fram till år 2030 leda världen mot en hållbar och rättvis framtid. Agenda 2030 innehåller 17 globala mål och 169 delmål som ska leda till att avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikhet och orättvisor i världen, främja fred och rättvisa, samt skydda planetens naturresurser och lösa klimatkrisen.

Målen i vårt hållbarhetsprogram harmonierar med Agenda 2030 och FN:s globala mål, de nationella målen om bland annat miljö kvalitet och jämställdhet samt övriga nationella och regionala mål, strategier och handlingsplaner inom hållbarhet.

De globala målen är integrerade, odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den sociala, den ekologiska och den ekonomiska.

Vi är till för alla

Vi är en socialt hållbar organisation, med människors lika värde i centrum. Vi bedriver en jämlik verksamhet med ett gott bemötande och är en del av en samhällsutveckling där länets invånare och patienter samt våra medarbetare upplever tillit, förtroende och delaktighet.

I ett socialt hållbart samhälle är jämlikhet och jämställdhet utgångspunkten. Människor lever ett bra liv med god hälsa, utan orättvisa skillnader i hälsa. De känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen.

Att vi är till för alla kommer till uttryck på alla nivåer i organisationen: från det enskilda mänskliga mötet – där det goda bemötandet är avgörande – till verksamhetsutveckling och strategiska beslut – där jämlikhets-, jämställdhets- och delaktighetsperspektiv integreras.

Region Jönköpings län har antagit Council of European Municipalities and Regions deklARATION om jämställdhet mellan män och kvinnor (CEMR). Det ställer krav på oss att arbeta med jämställdhet och andra dimensioner av diskriminering och social hållbarhet.

Mänskliga rättigheter är grundläggande för social hållbarhet. Det är viktigt att inte bara tillgodose och skydda rättigheterna utan även att säkerställa på vilket sätt det görs. Mänskliga rättigheter är därmed både ett mål och ett medel vid utvecklingen av vår verksamhet. I detta arbete ger FN:s sex människorättsprinciper vägledning: icke-diskriminering och jämlikhet, deltagande och inkludering samt transparens och ansvar.

FN:s barnkonvention blev lag 2020. Det innebär att vi har ett ännu större fokus på barnets rättigheter inom våra verksamheter. Vi arbetar även utifrån FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Vi ska tillgodose och skydda de fem nationella minoriteternas rättigheter, utifrån lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Region Jönköpings län ingår även i finskt förvaltningsområde, vilket innebär särskilt starka rättigheter för den sverigefinska minoriteten i länet.

God tillgänglighet är ett särskilt viktigt område för att säkerställa att vi är till för alla. Det handlar till exempel om fysisk, kognitiv och språklig tillgänglighet, men även om kunskap och tillit.

Region Jönköpings län ska vara en inkluderande, hälsofrämjande och attraktiv arbetsplats. Medarbetarna ska uppleva att de har lika rättigheter och möjligheter och en hållbar arbetsmiljö. Sjukfrånvaron ska ligga på en låg nivå och antalet medarbetare per chef ska vara rimligt. Att främja mångfald är ett viktigt område för Region Jönköpings län som arbetsgivare, för att spegla samhället och utgöra en fortsatt attraktiv arbetsgivare.

MÅL: Vår verksamhet styrs av värden kring jämlikhet, jämställdhet och ett normmedvetet förhållningssätt och bemötande.

DELMÅL**PRIORITERADE ÅTGÄRDER**

Ett jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv ska ingå i analyser, resursfördelning och beslutsfattande i organisationens verksamheter och projekt.

- Genomföra särskilda kompetensutvecklingsinsatser inom jämlikhets- och jämställdhetsintegrering för politiker, chefer, HR-partners, verksamhetsutvecklare, utvecklingsledare och andra strategiskt viktiga funktioner.
- Se över, och vid behov komplettera, befintligt beslutsstöd och utbildningsutbud.
- Följa upp jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv när vi utvecklar och förbättrar våra verksamheter, samt när vi beviljar finansiellt stöd och projektmedel.

Samtliga medarbetare ska ha kunskap om vad normmedvetenhet och icke diskriminering innebär i praktiken.

- Målgruppsanpassa stöd för att ge medarbetarna de verktyg de behöver.
- Anpassa befintligt stöd för förbättrings- och kvalitetsarbete till att omfatta normmedvetenhet.
- Erbjud coaching i normmedvetenhet och icke-diskriminering för verksamheterna.

MÅL: Vi är en inkluderande, hälsofrämjande och attraktiv arbetsplats där alla medarbetare har lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter.

DELMÅL**PRIORITERADE ÅTGÄRDER**

Sjukfrånvaron ska vara låg och skillnaden i sjukfrånvaro mellan kön och yrkeskategori ska minska.

- Följa Region Jönköpings läns rehabiliteringsprocess.
- Komplettera rehabiliteringsprocessen med frågor om våld i nära relationer.
- Arbeta aktivt med det systematiska arbetsmiljöarbetet, inklusive hälsofrämjande åtgärder utifrån Region Jönköpings läns processer och arbetssätt.
- Utveckla befintliga verktyg som stödjer det systematiska arbetsmiljöarbetet, till exempel arbetsmiljöronder och checklistor.

Trakasserier, kränkande särbehandling eller könsrelaterat våld i arbetslivet ska inte förekomma.

- Arbeta aktivt med förebyggande åtgärder mot kränkande särbehandling, diskriminering, trakasserier och repressalier i det systematiska arbetsmiljöarbetet.
- Utveckla befintliga verktyg som stödjer det systematiska arbetsmiljöarbetet, till exempel arbetsmiljöronder och checklistor.

Alla medarbetare ska uppleva att de har lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter oberoende av kön, ålder, religion, etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller könsidentitet och könsuttryck.

- Arbeta aktivt och systematiskt med diskrimineringslagens regler om aktiva åtgärder för lika rättigheter och möjligheter.
- Ge coaching och stöd till HR-partners för att kunna stödja chefer i arbetet med aktiva åtgärder för lika rättigheter och möjligheter.

Alla medarbetare ska ha likvärdiga möjligheter till kompetensutveckling utifrån verksamhetens behov och medarbetarens uppdrag, oavsett yrkeskategori.	
Alla medarbetare ska uppleva att de är delaktiga i sin arbetsplats utveckling.	<ul style="list-style-type: none"> • Arbeta aktivt med det systematiska arbetsmiljöarbetet • Arbeta för att tydliggöra chefsuppdraget och skapa förutsättningar för ett hållbart chefskap
Heltidsarbete ska vara norm, deltidsarbete en möjlighet.	<ul style="list-style-type: none"> • Alla nyanställningar ska utgå från heltid. • Erbjud alla tillsvidareanställda heltidsarbete. • För en dialog om arbetsplatskulturen.

MÅL: Vi är en del av en samhällsutveckling som bygger på tillit, förtroende, delaktighet och ansvar.

DELMÅL

PRIORITERADE ÅTGÄRDER

Tillgänglighet ska vara ett prioriterat utvecklingsområde utifrån flera perspektiv - information och kommunikation, verksamhet och lokaler.	<ul style="list-style-type: none"> • Målgruppsanpassa stöd för att ge medarbetarna de verktyg de behöver. • Utöka användning av universell utformning². • Sprida kunskap om hälsolitteracitet³ och användningen av verktyg som stödjer hälsolitteracitet. • Genomföra särskilda kompetensutvecklingsinsatser inom området funktionsnedsättningar och tillgänglighet för vårdpersonal, transportpersonal, politiker, verksamhetsutvecklare och andra strategiskt viktiga funktioner. • Följa upp tillgänglighetsperspektiv när vi utvecklar och förbättrar våra verksamheter, samt när vi beviljar finansiellt stöd och projektmedel.
Konferenser, utbildningsdagar och evenemang som vi anordnar ska vara hållbara och tillgängliga.	<ul style="list-style-type: none"> • Ta fram beslutsstöd i form av checklistor och mallar.
Genomförandet och utvecklingen av våra tjänster och verksamheter ska ske i samverkan med dem vi är till för, med hänsyn till deras erfarenheter och upplevelser.	<ul style="list-style-type: none"> • Fortsätta utveckla arbetet med olika former av aktivt samskapande. • Fortsätta utveckla mötesplatser för inflytande, delaktighet och medskapande. • Ge stöd genom coaching och verktyg åt verksamheter. • Utveckla uppdraget som finskt förvaltningsområde genom ökad samverkan med den sverigefinska minoriteten i länet.
Verksamheter och arbetsplatser ska aktivt främja integration och inkludering utifrån ett mångfaldsperspektiv.	<ul style="list-style-type: none"> • Utveckla arbetet med de nationella minoriteternas rättigheter. • Genomföra utbildningsinsatser för att öka kulturmedvetenhet. • Utveckla insatser för stöttning i språkutvecklingen i svenska språket på arbetstid hos medarbetare med utländsk bakgrund med önskemål och behov av detta.

² Att i utveckling och design ta hänsyn till människors olika behov och förutsättningar.

³ Förmågan att förvärva, förstå och använda information för att bibehålla och främja hälsa.

Vi är klimatsmarta

Vi minskar vår klimatpåverkan, anpassar oss till ett förändrat klimat och bidrar till att Jönköpings län blir ett klimatsmart plusenergilän som producerar mer förnybar energi än vad vi använder.

Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar. Världens ledare har, genom Parisavtalet, fastslagit målet att hålla den globala uppvärmningen långt under två grader med ambitionen att den ska stanna vid 1,5 grader.

År 2019 hade Region Jönköpings län en klimatpåverkan på cirka 15 500 ton koldioxidekvivalenter från våra direkt påverkbara utsläpp⁴ inom kollektivtrafik, el och värme till fastigheter, jordbruk, medicinska gaser, tjänsteresor med egna fordon samt godstransporter. Vi behöver minska den klimatpåverkan med minst 25 procent till 2025, jämfört med 2019, för att vara i linje med 1,5-gradersmålet.

Vi har även en betydande klimatpåverkan från utsläpp vi kan påverka indirekt som byggnationer, materialanvändning, livsmedel, varutransporter,

arbetspendling och kapitalförvaltning. Även denna klimatpåverkan behöver minska betydligt.

Att vara klimatsmart innebär att vi arbetar aktivt med att minska våra utsläpp av växthusgaser och öka produktionen av förnybar energi, samtidigt som vi anpassar vår verksamhet till de klimatförändringar som sker.

Att vara ett plusenergilän innebär att vi ska producera mer förnybar energi än vad vi använder. Där kan vi som fastighetsägare bidra, till exempel genom att installera solceller på våra tak och fortsätta köpa 100 procent ursprungsmärkt förnybar el.

Region Jönköpings län antar Fossilfritt Sveriges transportutmaning med målet att köpta och utförda transporter ska vara fossilfria år 2030.

MÅL: Vi ska minska vår klimatpåverkan från våra fastigheter och anpassa vår verksamhet till ett förändrat klimat.

DELMÅL

Vi ska minska vår klimatpåverkan från direkt påverkbara utsläpp⁴ med minst 25 procent till år 2025 jämfört med 2019.

Användningen av värme och el i våra fastigheter och verksamheter ska minska. År 2025 ska köpt energi understiga 145 kWh/m² vilket innebär en minskning med 11 procent jämfört med 2019.

År 2022 har vi tagit fram handlingsplaner för de mest betydande klimatriskerna⁵ för vår verksamhet.

PRIORITERADE ÅTGÄRDER

- Den egna produktionen av förnybar energi ska öka med 2 GWh under programperioden.
- Beakta och prioritera låg energianvändning vid inköp av energikrävande utrustning där så är lämpligt.

⁴ Scope 1 och 2 enligt Greenhouse Gas Protocol.

⁵ Enligt riskbedömning i vår klimatanpassningsplan.

Genom en hållbar byggprocess ska vi under programperioden minska klimatpåverkan från om och nybyggnationer.

- Utveckla byggprocessen så att klimatpåverkan tydligare beaktas i tidiga skeden.
- Arbeta för ett ökat inslag av trä och andra klimatsmarta konstruktioner i byggprojekt.

MÅL: Klimatpåverkan från våra transporter ska minska och transportsystemet ska vara resurseffektivt.

DELMÅL

PRIORITERADE ÅTGÄRDER

År 2025 ska:

- bussar i allmän kollektivtrafik drivas med 100 procent förnybara drivmedel⁶,
- dieseltåg drivas med den andel förnybara drivmedel som är godkänd, dock minst 20 procent förnybara drivmedel,
- eltåg drivas med 100 procent förnybar el,
- fordon inom serviceresor drivas med minst 40 procent förnybara drivmedel.

Under programperioden ska klimatpåverkan från privata resor till vårdinrättningar minska, genom digitala och samordnade vårdmöten och stimulerande av hållbara resealternativ.

- Utveckla digitala vårdmöten så att patienten i ökad utsträckning kan få vård i hemmet.
- Utveckla samordningen av vårdbesök till och mellan våra sjukhus.
- Stimulera fler patienter att välja hållbara resealternativ till vårdinrättningar.

År 2025 ska andelen förnybara drivmedel i upphandlade hyrbilar och transporttjänster⁷ vara minst 80 procent.

- Ställa krav på förnybara drivmedel i upphandling samt främja transportmedel som till exempel lastcykel.

Under programperioden ska klimatpåverkan per årsarbetare minska med minst 40 procent för tjänsteresor, inklusive egna godstransporter, jämfört med 2019.

- Öka andelen förnybara drivmedel i pool-, verksamhets- och transportbilar till minst 70 procent år 2025.
- Ta fram en strategi för resfria möten.
- Utrusta allmänna konferensrum och övriga möteslokaler med lämplig teknik för resfria möten.
- Erbjud företagslösning för köp av biljetter som passar både regelbundna resenärer och sällanresenärer.
- Tillgängliggöra bokningsbara poolcyklar på våra tre sjukhus och främja användningen av tjänstecyklar.
- Utveckla bilbokningssystemet så att det i större utsträckning underlättar samåkning.
- Förlänga busslinjen mellan Jönköping och Värnamo så att den även inkluderar hållplatser vid Länssjukhuset Ryhov och Värnamo sjukhus. Efter utvärdering av denna busslinje utreds möjligheten att etablera busslinje mellan Länssjukhuset Ryhov, Höglandssjukhuset Eksjö och Värnamo sjukhus.

⁶ Med förnybara drivmedel menar vi till exempel bioetanol, biogas, biodiesel, vätgas och ursprungsmärkt förnybar el.

⁷ Renodlade transporttjänster som transporttjänster inom Jönköpings län och busstransporter (exklusive kollektivtrafik).

Vi ska stimulera våra medarbetare till att välja mer hållbara resealternativ för arbetspendling, med en målsättning att minska klimatpåverkan per anställd med minst 30 procent under programperioden, jämfört med 2019.

- Erbjud medarbetare gratis prova-på-perioder med kollektivtrafik.
- Utred vilka delar i organisationen som skulle ha möjlighet att minska arbetspendlingen eller resa mer hållbart genom flexibla arbetsformer.
- Medverka till att erbjuda medarbetare årlig cykelservice vid våra tre sjukhus samt rabatter på service och tillbehör till cykel via personalförmånerna.
- Utveckla och erbjuda ett centralt system för samåkning till och från jobbet.
- Uppmuntra medarbetare att resa hållbart genom att erbjuda förmånscyklar.

Vi ska kartlägga förutsättningarna för att våra ambulanser och lantbruksfordon⁸ ska kunna drivas på förnybara drivmedel.

⁸ Traktorer, skördetröskor, jord- och skogsbruksmaskiner.

Vi bidrar till en sund livsmiljö

En sund livsmiljö innebär att våra verksamheter inte bidrar till negativa miljö- och hälsoeffekter. Vi väljer varor, kemiska produkter, livsmedel och läkemedel som gör så lite skada på miljö och hälsa som möjligt och vi främjar en hälsosam inom- och utomhusmiljö.

En sund livsmiljö är en miljö fri från ämnen som är negativa för vår hälsa och för de naturliga kretsloppen. En sund livsmiljö handlar också om biologisk mångfald och en miljö som främjar en god psykisk hälsa. Den innefattar alla de tre hållbarhetsdimensionerna.

Folkhälsa och sjukvård är en stor del av vår verksamhet och ligger i linje med att arbeta för en sund livsmiljö. Det handlar till exempel om hur vi i vår verksamhet använder kemiska produkter, förskriver läkemedel, väljer livsmedel samt anlägger grönytor. Det handlar också om att skapa en sund livsmiljö där varorna tillverkas som vi använder i vår verksamhet.

Region Jönköpings län bidrar till regionala livsmedelsstrategin genom att som vårdgivare, arbetsgivare och utbildare förenkla möjligheterna att göra hälsosamma och miljömedvetna matval. När vi köper in livsmedel ska vi i första hand välja de som uppfyller svenska livsmedelskrav och som

är ekologiskt producerade, i andra hand livsmedel som uppfyller svenska livsmedelskrav, i tredje hand livsmedel som är ekologiskt producerade och i sista hand konventionellt producerade livsmedel. Bland livsmedel som uppfyller svenska livsmedelskrav bör vi prioritera livsmedel producerade i länet.

Menyer ska så långt som möjligt planeras och anpassas efter säsong. Region Jönköpings läns kostpolicy tydliggör en hållbar livsmedelsanvändning ytterligare.

Inköp av varor, tjänster och entreprenader står för en betydande del av våra kostnader. Region Jönköpings län är i många fall en stor kund och kan genom upphandlingar påverka utbudet på marknaden i en hållbar riktning. Vi stödjer och ingår i det nationella samarbetet mellan regioner kring hållbarhetskrav i upphandling. Vi prioriterar även produkter med säkra leveranser och korta leveranstider för att säkerställa en stabil verksamhet.

MÅL: Våra inom- och utomhusmiljöer ska vara hälsofrämjande och hållbara.

DELMÅL

Utomhusmiljön kring våra fastigheter ska vara hälsofrämjande och den biologiska mångfalden ska öka.

PRIORITERADE ÅTGÄRDER

- Genomföra så kallade I-tree-beräkningar⁹ för våra utomhusmiljöer vid sjukhusen.
- Utöka totala ytan av ängsmark med 20 000 m² kring våra sjukhus samt uppföra insekshotell.
- Utvärdera möjligheten till synligt vatten inom våra fastigheter, vid byggnationer och markprojekt samt gröna tak i våra ny- och ombyggnationsprojekt.
- Möjliggöra att delar av bevattningen av vår utemiljö ska ske med dagvatten.

⁹ Synliggör trädens ekosystemtjänster genom att beräkna trädens upptagningsförmåga av koldioxid, vissa luftföroreningar och dagvatten samt beräknar värdet av det årliga upptaget i kronor och återanskaffningskostnad.

Nybyggnation ska minst motsvara kriterierna för miljöbyggnad silver. År 2025 ska de byggmaterial vi använder uppgå till minst 80 procent A och B klassade byggmaterial enligt SundaHus.

MÅL: Vi ska stärka den sociala hållbarheten och minska den negativa hälso- och miljöpåverkan genom våra upphandlingar.

DELMÅL**PRIORITERADE ÅTGÄRDER**

Under programperioden ska sociala hållbarhetskrav och mer långtgående miljökrav ställas i prioriterade upphandlingar¹⁰. Livscykelperspektivet ska guida oss i val av produkter.

- Kartlägga miljö- och hälsoskadliga ämnen i förbrukningsmateriel, elektronik, inredning, textilier och leksaker utifrån vår kemikaliestrategi med syfte att minska negativ påverkan.

År 2025 ska 100 procent av våra särskilt farliga kemiska produkter¹¹ ha utretts med syfte att hitta hälso- och miljöanpassade alternativ. Vi ska ha bytt ut produkter där det varit möjligt.

MÅL: Vi ska främja en hållbar läkemedelskedja som med bibehållen patientnytta bidrar till att minska miljöpåverkan från läkemedel.

DELMÅL**PRIORITERADE ÅTGÄRDER**

År 2025 ska antal uthämtade antibiotikarecept per år vara högst 250 recept per 1000 invånare, vilket innebär en minskning med 8 procent jämfört med 2019. Rekvirerad antibiotika för slutenvård ska minska i enlighet med Stramas målsättningar.

Under programperioden ska förskrivningen av prioriterade miljöbelastande läkemedel¹² minska.

- Utöka användningen av icke-farmakologiska behandlingar och stöd till livsstilsförändringar.
- Utveckla förskrivarnas arbete med indikation på miljöbelastande läkemedel.
- Förskriva startförpackningar där så är möjligt och arbeta med tidsbegränsade ordinationer.
- Arbeta för att läkemedel med samma effekt och med mindre miljöpåverkan prioriteras vid förskrivning och rekommendation.

Vi ska förbättra invånarnas kunskap om hur läkemedel påverkar miljön och hur överblivna läkemedel ska kasseras.

¹⁰ Prioriterade upphandlingar för sociala hållbarhetskrav utifrån nationella samarbetet, ”Hållbar upphandling”. Prioriterade upphandlingar för miljökrav utifrån vår interna process ”Hållbarhetskrav i upphandling”.

¹¹ Utfasningsämnen enligt Kemikalieinspektionens PRIO-verktyg samt REACH kandidatförteckning.

¹² Tas fram i samråd med Region Jönköpings läns läkemedelskommitté.

Vi ska utöka samverkan med länets kommuner och länsstyrelsen om läkemedels miljöpåverkan och rening av läkemedelsrester.

MÅL: Vi ska främja en hållbar livsmedelsproduktion, hälsosamma matvanor och en ökad självförsörjningsgrad.

DELMÅL

PRIORITERADE ÅTGÄRDER

Av våra livsmedelsinköp ska år 2025:

- minst 95 procent av kött, mejeriprodukter och ägg vara producerade i enlighet med krav motsvarande svensk lagstiftning inom djurhållning,
- minst 50 procent av frukt, bär, grönsaker och potatis vara producerade i enlighet med krav motsvarande svensk lagstiftning inom livsmedelsproduktion,
- minst 95 procent av fisk och skaldjur vara märkt med MSC eller motsvarande för hållbart fiske/fiskodling,
- 100 procent av kaffe, te, drickchoklad och bananer ska vara producerade med sociala och etiska krav motsvarande Fairtrade och vara ekologiskt producerade,
- minst 65 procent av de totala livsmedelsinköpen vara ekologiskt producerade.

Öka användning av närproducerade livsmedel inom befintliga och kommande livsmedelsavtal samt genom att ta tillvara naturbruksgymnasiernas egenproducerade livsmedel.

Vi ska servera måltider som främjar hälsosamma matvanor och minskar klimatpåverkan.

- Kostpolicyn med tillhörande tillämpningsanvisningar ska implementeras och följas upp.
- Inköp av buteljerat vatten ska så långt som möjligt minimeras. Pilotförsök med syfte att utreda lämplig utrustning och hantering av eget kolsyrat vatten ska göras 2021.

Vi använder våra resurser klokt

Klok resursanvändning innebär att våra verksamheters utveckling inte tar resurser från kommande generationer. Vi använder både naturliga och ekonomiska resurser på ett effektivt och hållbart sätt.

Hållbar konsumtion och produktion är det Agenda 2030-mål där Sverige har sina största utmaningar. De svenska konsumtionsbaserade utsläppen, från både svenska och importerade varor och tjänster, är ungefär 9 ton koldioxidekvivalenter per person och år¹³. För att nå Sveriges klimatmål samt Parisavtalets mål bör de globala utsläppen vara i genomsnitt högst 1 ton per person och år till 2045.

Resursanvändningen ska ske på ett effektivt sätt och är en viktig fråga för våra verksamheter. Väl använda resurser inom till exempel sjukvården ger

en minskad miljöpåverkan, god ekonomi och patientnytta. Vi samlar in och levererar väl genomgången uttrangerad sjukvårdsutrustning som bistånd för fortsatt användning i länder som utvecklar sin sjukvård.

Finanssektorn har stor indirekt påverkan på vårt klimat. Genom att vara en god kravställare kan vi verka för en hållbar finansmarknad. Det handlar om att förflytta kapital i en mer hållbar riktning, primärt genom att tillföra kapital till de bolag som verkar för Parisavtalets 1,5-gradersmål och Agenda 2030.

MÅL: Vi ska öka andelen cirkulära materialflöden, avfallsmängden ska minska och återvinningen ska öka.

DELMÅL

Hållbar användning av förbrukningsmaterial: År 2025 ska klimatpåverkan från prioriterade förbrukningsartiklar¹⁴ minska med minst 15 procent jämfört med 2019.

Vid flytt eller nyetableringar ska en så stor andel som möjligt av inredningen vara återanvänd.

Vårt matsvinn¹⁵ ska minska med minst 30 procent till 2025 jämfört med 2020.

År 2025 ska allt matavfall¹⁶ sorteras ut, med syfte att främja produktion av biogas och biogödsel.

PRIORITERADE ÅTGÄRDER

- Främja användningen av förbrukningsmaterial med innehåll som går att materialåtervinna och i ökad utsträckning består av återvunnet material och förnybar råvara.

¹³ Naturvårdsverket, ”Konsumtionsbaserade växthusgasutsläpp per person och år”, avser år 2017.

¹⁴ De prioriterade förbrukningsartiklarna listas i vår handbok för klokare materialval.

¹⁵ Inkluderar produktionssvinn, beställning-/serveringssvinn och tallrikssvinn. Följs upp genom målvärden i gram/portion.

¹⁶ Inkluderar matavfall från produktion, servering och personalrum inom våra egna fastigheter.

MÅL: Vår kapitalförvaltning ska vara socialt hållbar och bidra till minskat fossilberoende.

DELMÅL

Den relativa klimatbelastningen från vår kapitalförvaltning ska minska jämfört med år 2019 och klimatbelastningen ska vara lägre än för jämförbara index¹⁷.

PRIORITERADE ÅTGÄRDER

- År 2021 ska vi utreda hur avvägningen mellan hållbarhetskrav, risk och avkastning kan hanteras med syfte att ställa mer långtgående krav avseende social hållbarhet och miljö i vår kapitalförvaltning.

¹⁷ Omfattar aktieinnehav. Mäts som ton koldioxidekvivalenter per miljon investerad krona.

Genomförande och uppföljning

Region Jönköpings läns hållbarhetsprogram ska vara en naturlig del av vår styrning och löpande uppföljning. För att de mål som finns i hållbarhetsprogrammet ska kunna uppnås integreras arbetet i budgetprocessen och följs upp. Till programmet finns en genomförandeplan och uppföljning som revideras årligen. I vårt certifierade miljöledningssystem finns också rutiner som bidrar till genomförande och uppföljning av hållbarhetsprogrammet.

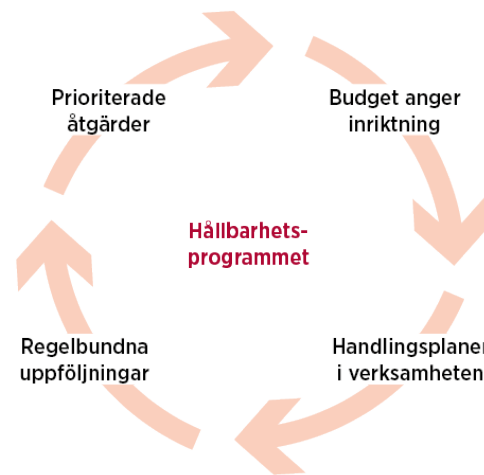
Uppföljning görs dels via delårsrapporter och dels via en hållbarhetsredovisning som integreras i årsredovisningen. Uppföljning görs också genom ett årligt klimatbokslut där vi följer upp att vi rör oss i linje med Parisavtalets 1,5-gradersmål.

Regionfullmäktige fastställer hållbarhetsprogrammet för perioden 2021–2025 samt avsätter medel för genomförandet av det i samband med budget och verksamhetsplan med flerårsplan. Programmet kan revideras under programperioden.

Regionstyrelsen verkställer besluten, leder och samordnar verksamheten samt följer regelbundet upp att hållbarhetsprogrammet verkställs i alla verksamheter och återrapporteras till regionfullmäktige.

Regiondirektören ansvarar för att hållbarhetsprogrammet genomförs och har Region Jönköpings läns miljöchef, HR-direktör och folkhälsochef som stöd i arbetet.

Regelböcker för vårdval och viss ögonsjukvård anger förutsättningar för att bedriva primärvård och viss ögonsjukvård i Jönköpings län. I regelboken regleras krav och uppföljning av hållbarhetsprogrammet. Genom ägardirektiv verkar vi för att de bolag som vi är ägare i ska följa relevanta delar i hållbarhetsprogrammet.

Styrande dokument och verktyg

Det övergripande styrdokumentet är budget och verksamhetsplan med flerårsplan.

Vår verksamhets miljöledningssystem är certifierat enligt ISO 14001. Det är ett verktyg som effektivt och systematiskt stödjer arbetet med att genomföra miljömålen i programmet på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt.

Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) är en vägvisare för Jönköpings läns samlade utvecklings- och tillväxtarbete. Utöver RUS finns även ett antal länsstrategier och styrande dokument som berör Region Jönköpings läns hållbarhetsarbete.

Hälsöfrämjande och sjukdomsförebyggande arbete sker enligt en regional strategi och handlingsplan för jämlik hälsa: ”Tillsammans för jämlik hälsa och ett bra liv i Jönköpings län”.

Vi har en roll i infrastrukturplaneringen bland annat som upprättare av länstransportplanen och det regionala trafikförsörjningsprogrammet.

Programmet är ett verktyg för en effektiv persontrafik och innehåller en redovisning kring behovet av regional kollektivtrafik, samt mål för kollektivtrafikförsörjningen.

Länsstyrelsen har genom länets klimatråd, som drivs tillsammans med kommunerna, Region Jönköpings län, myndigheter och näringsliv, arbetat fram en klimat- och energistrategi för att bidra till att klara klimatmålen, energiomställningen och anpassningen till ett förändrat klimat. Via ”Grön handlingsplan” och samverkansrådet för biologisk mångfald arbetar vi med att främja grön infrastruktur och ett rikare friluftsliv.

Vi arbetar för jämställdhet, integration och mänskliga rättigheter i länet genom att delta i råden för jämställdhet och integration samt plattformen för mänskliga rättigheter.

I hållbarhetsprogrammet finns mål och prioriterade åtgärder som inte återfinns i andra styrande dokument.

Så här tog vi fram programmet

Mål och prioriterade åtgärder har tagits fram utifrån en nulägesanalys som utgått från globala, nationella och regionala mål, strategier och åtgärdsprogram. Nulägesanalysen resulterade i ett utkast till mål. Vi har anordnat träffar där berörda verksamheter i Region Jönköpings län fått möjlighet att komma med synpunkter samt förslag på ändringar och åtgärder. En politisk referensgrupp har följt arbetet.

Hållbarhetsprogrammet har skickats på intern och extern remiss. Under remisstiden har verksamheter inom Region Jönköpings län, länets kommuner, hel- och delägda bolag, privata vårdgivare inom vårdvalet och Länsstyrelsen i Jönköpings län haft möjlighet att yttra sig. Länets invånare har också haft möjlighet att lämna synpunkter.

